

ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์

ในจังหวัดสงขลา

ปีงบประมาณ 2551

ในปัจจุบันสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ในจังหวัดสงขลาที่ต้องตรวจสอบมีจำนวน 183 แห่ง สามารถรวบรวมข้อมูลที่แสดงความเห็นต่องบการเงินล่าสุด จำนวน 181 แห่ง แยกเป็นภาคเกษตร 132 แห่ง และนอกภาคเกษตร 49 แห่ง ภายใต้การรวมตัวของสมาชิก 159,312 คน แยกเป็นภาคการเกษตร 88,786 คน และนอกภาคการเกษตร 70,526 คน

จำนวนสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์และสมาชิก

ประเภท	จำนวนที่ รวบรวม		จำนวนสมาชิก	
	แห่ง	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
สหกรณ์ภาคการเกษตร				
การเกษตร นิคมและประมง	117	64.64	86,638	54.38
กลุ่มเกษตรกร	15	8.29	2,148	1.35
รวมสหกรณ์ภาคการเกษตร	132	72.93	88,786	55.73
นอกภาคการเกษตร				
สหกรณ์ออมทรัพย์	21	11.60	45,731	28.71
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	12	6.63	7,842	4.92
สหกรณ์ร้านค้า	5	2.76	9,709	6.09
สหกรณ์บริการ	11	6.08	7,244	4.55
รวมนอกภาคการเกษตร	49	27.07	70,526	44.27
รวมทั้งสิ้น	181	100	159,312	100

มุมมอง 6 มิติ ของสถานะเศรษฐกิจทางการเงิน (Camels Analysis)

มิติที่ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Strength)

สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์จำนวน 181 แห่ง มีทุนดำเนินงาน จำนวน 21,587.30 ล้านบาท แยกเป็นภาคการเกษตร จำนวน 5,099.74 ล้านบาท และนอกภาคการเกษตร จำนวน 16,487.56 ล้านบาท ประกอบด้วยทุนจากแหล่งภายในที่เป็นทุนของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ จำนวน 8,502.27 ล้านบาท เงินรับฝากจากสมาชิก จำนวน 9,790.23 ล้านบาท รวม 18,292.50 ล้านบาท และได้มาจากแหล่งเงินทุนภายนอกเป็นเงินรับฝากจากผู้ไม่ใช่สมาชิก จำนวน 532.93 ล้านบาท เงินกู้ยืมจำนวน 2,602.29 ล้านบาท เครดิตทางการค้า จำนวน 23.77 ล้านบาทและอื่นๆ 135.81 ล้านบาท รวม 3,294.80 ล้านบาท เงินทุนของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 15.14 มีอัตราการขยายตัวของหนี้สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.73 หากพิจารณาถึงความเข้มแข็งและเพียงพอต่อความเสี่ยงของเงินทุนนั้นพบว่ามีความเข้มแข็งและเพียงพอ แม้ว่าหนี้สินมากกว่าทุนของสถาบัน 1.54 เท่า และสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์มีแหล่งเงินทุนภายใน ร้อยละ 84.74 มีทุนสำรองต่อสินทรัพย์ 0.04 เท่า และมีผลตอบแทนต่อส่วนทุน ร้อยละ 8.26

ทุนดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์

ประเภท	ทุนดำเนินงาน	
	ล้านบาท	ร้อยละ
สหกรณ์ภาคการเกษตร		
การเกษตร นิคมและประมง	5,078.57	23.53
กลุ่มเกษตรกร	21.17	0.10
รวมสหกรณ์ภาคการเกษตร	5,099.74	23.63
นอกภาคการเกษตร		
สหกรณ์ออมทรัพย์	14,822.46	68.66
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	458.60	2.12
สหกรณ์ร้านค้า	1,165.07	5.40
สหกรณ์บริการ	41.43	0.19
รวมนอกภาคการเกษตร	16,487.56	76.37
รวมทั้งสิ้น	21,587.30	100.00

มิติที่ 2 คุณภาพสินทรัพย์ (Asset Quality)

สินทรัพย์ของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ จำนวน 21,587.30 ล้านบาท ประกอบด้วยเงินสด เงินฝากธนาคารและเงินฝากสหกรณ์อื่น จำนวน 1,736.88 ล้านบาท หรือร้อยละ 8.05 ลงทุนในลูกหนี้ จำนวน 15,596.39 ล้านบาท หรือร้อยละ 72.25 ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ จำนวน 392.00 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.82 ลงทุนในสินค้าคงคลัง จำนวน 56.00 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.26 ลงทุนในหลักทรัพย์และตราสาร 2,454.26 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.37 และสินทรัพย์อื่น 1,351.77 ล้านบาท หรือร้อยละ 6.26 สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น ลูกหนี้สูงสุด หรือร้อยละ 72.25 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น และเป็นลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ร้อยละ 37.73 ของลูกหนี้ทั้งสิ้น สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ร้อยละ 23.01 โดยในระหว่างปี สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์สามารถก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 10,475.69 ล้านบาท มีอัตราหมุนของสินทรัพย์ 0.48 รอบ มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ร้อยละ 3.25 ซึ่งหมายความว่า เงินทุนสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ทุก ๆ 100.00 บาท สามารถก่อให้เกิดผลตอบแทนในรูปของกำไร จำนวน 3.25 บาท

มิติที่ 3 ความสามารถในการบริหารจัดการ (Management Ability)

สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ที่รวบรวม จำนวน 181 แห่ง เป็นขนาดใหญ่มาก จำนวน 40 แห่ง ขนาดใหญ่ จำนวน 94 แห่ง ขนาดกลาง จำนวน 32 แห่ง และขนาดเล็ก - เล็กมาก จำนวน 14 แห่ง และสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์มีชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน ชั้นดีมาก ร้อยละ 13.81 ชั้นดี ร้อยละ 35.36 ชั้นพอใช้ ร้อยละ 25.41 ชั้นควรปรับปรุง ร้อยละ 9.95 และไม่มีการควบคุมภายใน ร้อยละ 15.47

สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ดำเนินธุรกิจ 5 ด้าน มีมูลค่ารวม 27,127.58 ล้านบาทต่อปี หรือ 2,260.63 ล้านบาทต่อเดือน ประกอบด้วยธุรกิจการให้เงินกู้มีมูลค่าธุรกิจมากที่สุด จำนวน 9,735.76 ล้านบาท เฉลี่ยเดือนละ 811.31 ล้านบาท รองลงมาธุรกิจการรับฝากเงิน จำนวน 8,438.74 ล้านบาท เฉลี่ยเดือนละ 703.23 ล้านบาท ธุรกิจรวบรวมผลผลิต จำนวน 7,759.51 ล้านบาท เฉลี่ยเดือนละ 646.63 ล้านบาท ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำนวน 1,116.84 ล้านบาท เฉลี่ยเดือนละ 93.07 ล้านบาท และธุรกิจการให้บริการ จำนวน 76.73 ล้านบาท เฉลี่ยเดือนละ 6.39 ล้านบาท ตามลำดับ

ปริมาณธุรกิจของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์มี ดังนี้

ประเภท	ปริมาณธุรกิจระหว่างปี						
	รับฝากเงิน	ให้กู้เงิน	จัดหาสินค้า	รวบรวม	ให้บริการ ^๑	รวม	ร้อยละ
สหกรณ์ภาคการเกษตร							
การเกษตรและประมง	2,118.47	1,983.74	904.07	3,735.22	0.23	8,741.73	32.23
กลุ่มเกษตรกร	1.78	4.16	3.87	47.82	-	57.63	0.21
รวมสหกรณ์ภาคการเกษตร	2,120.25	1,987.90	907.94	3,783.04	0.23	8,799.36	32.44
นอกภาคการเกษตร							
สหกรณ์ออมทรัพย์	6,095.70	7,526.11	-	-	-	13,621.81	50.21
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	213.36	209.11	0.80	-	-	423.27	1.56
สหกรณ์ร้านค้า	6.48	-	143.19	0.23	-	149.90	0.55
สหกรณ์บริการ	2.95	12.64	64.91	3,976.24	76.50	4,133.24	15.24
รวมนอกภาคการเกษตร	6,318.49	7,747.86	208.90	3,976.47	76.50	18,328.22	67.56
รวมทั้งสิ้น	8,438.74	9,735.76	1,116.84	7,759.51	76.73	27,127.58	100.00
ร้อยละของธุรกิจ	31.11	35.89	4.12	28.60	0.28	100.00	

มิติที่ 4 ความสามารถในการทำกำไร (Earning Sufficiency)

สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ มีรายได้ทั้งสิ้น 10,475.69 ล้านบาท เป็นรายได้ธุรกิจหลัก 10,372.40 ล้านบาท หรือร้อยละ 99.01 มีค่าใช้จ่าย 9,773.12 ล้านบาท เป็นต้นทุนธุรกิจ 9,432.32 ล้านบาท หรือร้อยละ 96.51 ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ 115.55 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.18 และค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 225.25 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.31 สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์มีกำไรสุทธิ จำนวน 702.57 ล้านบาท หรือร้อยละ 6.71 ของรายได้ทั้งสิ้น แยกเป็นภาคการเกษตร 187.96 ล้านบาท และนอกภาคการเกษตร 514.61 ล้านบาท เหลือกำไรต่อสมาชิกคนละ 4,410.05 บาท และสมาชิกสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์มีเงินออมเฉลี่ยคนละ 103,716.85 บาท สมาชิกมีหนี้สินเฉลี่ยคนละ 97,898.40 บาท

กำไรสุทธิจำนวน 142 แห่ง เป็นเงิน 721.20 ล้านบาท ขาดทุนสุทธิ จำนวน 34 แห่ง เป็นเงิน 18.63 ล้านบาท ไม่มีผลการดำเนินธุรกิจ จำนวน 5 แห่ง

มิติที่ 5 สภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity)

ความเพียงพอของสภาพคล่องต่อความต้องการเงินของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ ในภาพรวมถือว่าดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมีกำไร และสภาพคล่องทางการเงินค่อนข้างดี คือ มีสัดส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียนที่ 2.00 เท่า แต่สินทรัพย์หมุนเวียนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 72.25 เป็นลูกหนี้ ดังนั้นสภาพคล่องทางการเงินจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารลูกหนี้เป็นสำคัญ

มิติที่ 6 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภายนอกที่เกิดขึ้น (Sensitivity)

ทุนดำเนินงานส่วนใหญ่ของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์หรือร้อยละ 84.74 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นมาจากแหล่งเงินทุนภายใน ประกอบด้วยทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝาก ซึ่งแสดงว่าสมาชิกมีความศรัทธาต่อสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ แต่การฝากเงินส่วนหนึ่งเป็นผลจากรายได้จากดอกเบี้ยที่ได้รับสูงกว่าที่ได้รับจากธนาคาร ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากของธนาคาร จะมีผลต่อการไหลเข้าออกของเงินฝากสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ ซึ่งสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์จะต้องปรับให้สอดคล้องกับภาวะตลาด เงินทุนในการดำเนินงานอีกส่วนหนึ่งหรือ ร้อยละ 12.05 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เป็นเงินกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ซึ่งสหกรณ์ต้องรับภาระในการจ่ายดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทน จากภาวะปัจจุบัน แนวโน้มอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินทั้งเงินกู้และรับฝากมีความผันผวนอยู่เสมอ จะกระทบกับต้นทุนธุรกิจซึ่งเป็นธุรกิจหลักในการทำกำไร เพราะสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ต้องนำเงินรับฝากและเงินกู้มาดำเนินงานให้เงินกู้แก่สมาชิก ทำให้สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์อาจจะต้องพิจารณาปรับอัตราดอกเบี้ยรับเงินให้กู้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์อาจได้รับผลกระทบทำให้ขาดสภาพคล่องทางการเงินได้

ผลกระทบจากราคาน้ำมัน จะส่งผลให้ราคาปุ๋ย วัสดุการเกษตรอันเป็นปัจจัยการผลิตและสินค้าอุปโภคบริโภคอันเป็นปัจจัยในการครองชีพของสมาชิก ขณะที่ราคาผลิตผลทางการเกษตรโดยรวมมีการผันผวนอยู่ตลอดเวลา และมีการแข่งขันในระดับท้องที่สูง อาจส่งผลให้สมาชิกและสถาบันเกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตสูง ซึ่งสถาบันเกษตรกรต้องมีการติดตามสภาวะการณ์ในตลาดผลิตผลทางการเกษตรอย่างใกล้ชิด สำหรับธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การขยายธุรกิจจะต้องพิจารณาจัดหาสินค้าที่จำเป็นในการประกอบอาชีพและครองชีพที่มีราคายุติธรรมให้บริการแก่สมาชิก เพื่อเป็นการลดต้นทุนของสมาชิก พร้อมส่งเสริมและจัดหาอาชีพเสริมแก่สมาชิกเป็นการเพิ่มรายได้แก่สมาชิก และส่งเสริมสมาชิกให้ยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อันจะส่งผลให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และย่อมส่งผลต่อสภาพคล่องและฐานะของสหกรณ์ดีขึ้นด้วย

การประเมินคุณภาพ ปี 2551

สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ จำนวน 181 แห่ง มีชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน ชั้นดี - ดีมาก ร้อยละ 49.17 และอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน ร้อยละ 50.83 เนื่องจากสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ขนาดกลาง ถึงเล็ก มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระบบควบคุมภายในเป็นเหตุให้ขาดความต่อเนื่อง และขาดข้อมูลเพื่อการบริหารงานที่ ถูกต้อง ครบถ้วน ทันเหตุการณ์ ควรต้องปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาระบบการควบคุมภายในระดับที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ก่อนที่จะเกิดปัญหามากขึ้นจนไม่อาจแก้ไขได้ อันจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ในอนาคต

ผลการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ถือว่าประสบผลสำเร็จมีผลกำไรมากกว่าขาดทุน โดยมีผลกำไร จำนวน 142 แห่ง เป็นเงิน 721.20 ล้านบาท ขาดทุน จำนวน 34 แห่ง เป็นเงิน 18.63 ล้านบาท และ ไม่มีผลการดำเนินธุรกิจ 5 แห่ง โดยมีผลกำไรต่อสมาชิกเฉลี่ยคนละ 4,410.05 บาท

ผลการดำเนินงาน ปี 2551

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท	กำไรสุทธิ ประจำปี (สก. / ก.)	กำไรสุทธิ ประจำปี (ล้านบาท)	(ขาดทุนสุทธิ ประจำปี) (สก. / ก.)	(ขาดทุน สุทธิ ประจำปี) (ล้านบาท)
ภาคการเกษตร				
การเกษตร	28	123.14	6	(14.61)
ยาง	61	80.38	17	(2.51)
ประมง			1	(0.24)
รวมสหกรณ์ภาคเกษตร	89	203.52	24	(17.36)
กลุ่มเกษตร	13	1.89	1	(0.09)
รวมภาคเกษตร	102	205.41	25	(17.45)
นอกภาคการเกษตร				
ออมทรัพย์	20	473.86	1	(0.05)
เครดิตยูเนียน	7	18.58	5	(0.50)
บริการ	8	21.94	3	(0.63)
ร้านค้า	5	1.41		
รวมนอกภาคการเกษตร	40	515.79	9	(1.18)
รวมทั้งสิ้น	142	721.20	34	(18.63)

เพื่อให้สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสามารถอำนวยประโยชน์แก่สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรที่สหกรณ์จะได้พิจารณาปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับธุรกิจ ควบคุมค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับรายได้ นำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ
2. สหกรณ์ต้องขยายธุรกิจการรวบรวมผลิตผลทางการเกษตร ทำหน้าที่ตลาดให้ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมผลิตผลทางการเกษตร และพิจารณาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์พร้อมใช้เพื่อจำหน่าย เป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าและเพิ่มอำนาจต่อรองราคา
3. ให้การศึกษาอบรมแก่ คณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ ให้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญในการบริหารธุรกิจของสหกรณ์อย่างมืออาชีพยิ่งขึ้น
4. จัดให้มีการบันทึกบัญชีเรียบร้อยเป็นปัจจุบัน ตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด และมีเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชีครบถ้วน มีการอนุมัติรายจ่ายโดยผู้มีอำนาจอนุมัติ และนำข้อมูลทางการเงินบัญชีมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
5. จัดให้มีการตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบกิจการที่มีความรู้ความสามารถและเสนอข้อสังเกต และข้อเสนอแนะต่อฝ่ายบริหารได้เป็นอย่างดี อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานยิ่งขึ้น
6. ส่งเสริมแนะนำให้สมาชิกสหกรณ์ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นแนวทางในการดำรงชีพ รวมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการควบคุมค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับรายได้ และวางแผนประกอบอาชีพควบคู่กันไป อันจะส่งผลให้สมาชิกมีความกินดีอยู่ดีขึ้น